

Sygn. akt I ACa 462/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 października 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Ewa Kaniok (spr.)

Sędziowie: SA Beata Kozłowska

del. SO Beata Byszewska

Protokolant: sekr. sąd. Katarzyna Dzieciołowska

po rozpoznaniu w dniu 22 października 2014 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa W. K. (1)

przeciwko A. B.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 18 listopada 2013 r.

sygn. akt I C 645/11

1 zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że powództwo oddala i zasądza od W. K. (1) na rzecz A. B. kwotę 7200 (siedem tysięcy dwieście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

2 zasądza od W. K. (1) na rzecz A. B. kwotę 12 400 (dwanaście tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za II instancję;

3 nakazuje pobrać od W. K. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 32 249 (trzydzieści dwa tysiące dwieście czterdzieści dziewięć złotych) tytułem części opłaty od apelacji od uiszczenia, której pozwana była zwolniona.

Sygn. akt: I ACa 462/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 01.07.2011 r. W. K. (1) wystąpił przeciwko A. K. (1) (obecnie B.) o zasądzenie kwoty 146.943,74 CHF franków szwajcarskich tytułem zwrotu 51% spełnionego na rzecz wierzyciela – Banku (...) świadczenia. Wniósł również o zasądzenie odsetek ustawowych od kwoty 144.062,49 CHF od dnia 27.01.2011 r. do dnia zapłaty. W uzasadnieniu wskazał, iż roszczenia zapłaty dochodzi z tytułu spłaty kredytu zaciągniętego przez małżonków, obciążającego nieruchomości, która stała się własnością pozwanej w wyniku podziału majątku dorobkowego stron.

Pismem z dnia 28.10.2011 r. powód rozszerzył pozew żądając zapłaty dodatkowo kwoty 300.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10 kwietnia 2008 r. do dnia zapłaty. Podniósł, iż w ramach udzielonego pozwanej pełnomocnictwa

dokonywała ona dyspozycji na rachunku bankowym powoda. Po odwołaniu pełnomocnictwa nie rozliczyła się z kwoty 300.000 zł, które przelała z rachunku powoda na własny rachunek bankowy.

Pozwana podniosła, iż korzystała ze środków zgromadzonych na rachunkach powoda nie na podstawie udzielonego pełnomocnictwa, ale w związku z podziałem ról ustalonych przez byłych małżonków w małżeństwie gdzie powód dostarczał środków pieniężnych na zaspokojenie potrzeb rodziny, a pozwana zajmowała się kontrolą gromadzonych oszczędności. Podniosła ponadto, że spłata kredytu, którego zwrotu żąda powód nastąpiła w uzgodnieniu z pozwaną. Po spłacie kredytu powód zawarł umowę kredytu w kwocie przewyższającej dokonaną spłatę. Kredyt ten został zabezpieczony na nieruchomości pozwanej.

Wyrokiem z dnia 18.11.2013 r. Sąd Okręgowy w Warszawie:

I. zasądził od A. B. na rzecz W. K. (1) kwotę 146.943 CHF (franków szwajcarskich) wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 144.062,49 CHF (franków szwajcarskich) od dnia 27.01.2011 r. do dnia zapłaty;

II. zasądził od A. B. na rzecz W. K. (1) kwotę 300.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10.04.2008 r. do dnia zapłaty;

III. zasądził od A. B. na rzecz W. K. (1) kwotę 46.466 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Okręgowy wskazał:

A. B. i W. K. (1) zawarli w dniu 07.08.1998 r. związek małżeński. Od 05.01.2004 r. pomiędzy małżonkami panował ustrój rozdzielności majątkowej małżeńskiej. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie sygn. akt I C 871/09 z dnia 10.12.2009 r. orzeczono rozwód związku małżeńskiego stron z wyłącznej winy powoda.

W dniu 05.01.2004 r., małżonkowie zawarli w formie aktu notarialnego umowę majątkową małżeńską o wyłączeniu wspólności ustawowej z tym dniem.

Tego samego dnia małżonkowie dokonali podziału majątku dorobkowego. W skład tego majątku wchodziły następujące aktywa:

1) nieruchomość gruntowa położona w miejscowości S., gmina N., składająca się z działek oznaczonych w ewidencji gruntów numerami (...) o powierzchni 2779 m² zabudowana budynkiem mieszkalnym o powierzchni użytkowej 314,9 m² i kubaturze 1125 m³, dla której Sąd Rejonowy w Pruszkowie Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW nr (...), nabyta przez małżonków na podstawie umowy sprzedaży z dnia 24 września 1999 r. - jej wartość strony określiły na 450.000 zł;

2) ruchomości stanowiące przedmioty wyposażenia domowego budynku mieszkalnego opisanego w pkt 1 - ich wartość strony ustaliły na 2.000 zł;

3) własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) o powierzchni użytkowej 111,5 m², usytuowanego w budynku położonym w W. przy ul. (...), nabyte przez małżonków na podstawie umowy z dnia 06.08.2003 r o wartości 500.000 zł;

4) ruchomości stanowiące przedmioty wyposażenia domowego opisanego wyżej w pkt. 3) lokalu mieszkalnego o wartości 15.000 zł;

5) własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) o powierzchni użytkowej 112,80 m², usytuowanego w budynku położonym w W. przy ul. (...), nabyte przez małżonków na podstawie umowy z dnia 06.08.2003 r. o wartości 500.000 zł;

6) ruchomości stanowiące przedmioty wyposażenia domowego opisanego w pkt 5 lokalu mieszkalnego o wartości 5.000 zł;

7) własnościowe spółdzielcze prawo do miejsca postojowego (...) w garażu wielostanowiskowym usytuowanym w budynku przy ul. (...) w W., nabyte przez małżonków na podstawie umowy z dnia 06.08.2003 r. o wartości 30.000 zł;

8) własnościowe spółdzielcze prawo do miejsca postojowego (...) w garażu wielostanowiskowym usytuowanym w budynku przy ul. (...) w W., nabyte przez małżonków na podstawie umowy z dnia 06.08.2003 r. o wartości 30.000 zł;

9) samochód osobowy marki R. (...), rok produkcji 1999 - o wartości 25.000 zł.

Strony dokonały podziału majątku dorobkowego w ten sposób, że W. K. (1) nabył w całości nieruchomości w S. oraz znajdujące się w posadowionym na niej budynku ruchomości, natomiast A. K. (1) nabyła w całości pozostałe składniki majątku dorobkowego. Złożyli oni przed notariuszem oświadczenia, że przedmiotowy podział majątku dorobkowego zostaje dokonany bez spłat i dopłat, a nadto w zakresie tego podziału nie zachowują w stosunku do siebie żadnych roszczeń, w szczególności wynikających z art. 45 k.r.o. A. K. (1) zobowiązała się także w terminie do 30.04.2004 r. dokonać darowizny opisanego powyżej w pkt 5 własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) wraz z prawami z nim związanymi oraz ruchomościami znajdującymi się w lokalu na rzecz małoletnich synów stron.

W dniu 05.01.2004 r. powód notarialnie ustanowił pozwaną pełnomocnikiem i upoważnił ją do zarządzania, reprezentowania i administrowania w najszerszym zakresie wszystkimi sprawami w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej pod nazwą: (...), w tym w szczególności między innymi do działania w imieniu i na rzecz powoda wobec banków oraz otwierania i likwidowania rachunków bankowych, lokat terminowych. Upoważnił również pozwaną do zarządu i administrowania nieruchomością położoną miejscowości S..

Strony w dniu 16.01.2002 r. zawarły z Bankiem (...) SA z siedzibą w K. umowę kredytu budowlanego Nr (...) na sfinansowanie inwestycji, której celem jest zakup lokalu mieszkalnego położonego przy ul. (...) (...)o powierzchni 108,34 m². W dniu 24.05.2002 r. strony zawarły z bankiem aneks do umowy kredytu podwyższając kwotę kredytu oraz ustalając, iż kredyt będzie przeznaczony dodatkowo na zakup lokalu nr (...), który miał zostać połączony z lokalem nr (...). Łączna kwota kredytu wyniosła 336.208 CHF. Kredyt został zawarty na 310 miesięcy z ostatecznym terminem spłaty 01.10.2027 r.

W dniu 13.06.2007 r. powód spłacił pozostały do spłaty kredyt w wysokości 288.124,99 CHF.

W 2007 r. powód zawarł umowę kredytu w D. Bank (...) A.A. Oddział w W.. Środki z kredytu przeznaczył na zakup lokali mieszkalnych i miejsc postojowych położonych przy ul. (...) nr lokali (...). Kredyt ten został zabezpieczony hipoteką umowną łączną kaucyjną na kwotę 2.275.155 CHF na trzech nieruchomościach stanowiących własność pozwanej – lokalach mieszkalnych położonych przy ul. (...) w W. oraz nieruchomości gruntowej położonej w miejscowości S., gmina N. stanowiącej działki oznaczone w ewidencji gruntów nr (...) o powierzchni użytkowej 313,9 metrów. Lokale mieszkalne i miejsca postojowe położone przy ul. (...) nr(...) zostały kupione w dniu 12.12.2007 r. przez powoda i stanowią jego własność. Lokale te zostały wykończone i urządzone przez obydwie strony. Pozwana na ten cel wykorzystywała środki przekazywane na jej konto bankowe w (...) Bank (...) lub środki powoda, do których miała dostęp na podstawie udzielonego jej pełnomocnictwa.

Powód w dniu 28.05.2007 r. zawarł z (...) Bank (...) S.A. umowę rachunku oszczędnościowego dla osób fizycznych nr rachunku (...). W dniu 05.09.2008 r. powód ustanowił pozwaną pełnomocnikiem do rachunku. Pełnomocnictwo to zostało odwołane w dniu 12.06.2009 r.

Powód jest radcą prawnym, a pozwana adwokatem. Po ustanowieniu rozdzielności majątkowej małżeńskiej powód nadal pracował zawodowo, a pozwana nie pracowała zajmując się dziećmi i domem. Na rachunek bankowy pozwanej prowadzony w (...) Bank (...) były przelewane środki na potrzeby rodziny. Pozwana zlecała w imieniu i na rzecz

powoda przelewy w celu pokrycia wydatków na remont, wyposażenie i utrzymanie lokali. W ramach pełnomocnictwa dokonywała przelewów w związku z prowadzoną przez powoda działalnością gospodarczą regulując należności publicznoprawne. Na te cele powód przelewał jej środki bądź pobierała środki sama z jego konta. Pozwana w ramach pełnomocnictwa udzielonego jej w dniu 05.01.2004 r. przez powoda zakładała lokaty terminowe na własnym koncie, po czym środki te zwracała na rachunek bankowy powoda.

Z rachunku bankowego powoda w (...) Bank (...) S.A. w dniu 10.04.2008 r. został dokonany na zlecenie pozwanej przelew na rachunek pozwanej w (...) Bank S.A. nr (...) kwoty 300.000 zł tytułem lokaty terminowej 12 miesięcznej. Lokata ta została zerwana po 6 tygodniach i kilka razy była zakładana na nowo na niższe kwoty. W między czasie pozwana wypłacała bądź przelewała z rachunku kwoty o różnej wysokości. Ostatecznie w dniu 30.12.2008 r. pozwana przelewała z rachunku o numerze (...) prowadzonego przez (...) Bank S.A. na rachunek o numerze (...) prowadzony przez M. Bank na swoją rzecz kwotę 182.388,64 zł tytułem wypłaty środków po likwidacji rachunku i zasilenia konta.

W dniu 02.09.2009 r. powód odwołał notarialnie pełnomocnictwo udzielone pozwanej.

W dniu 02.12.2009 r. strony zawarły ugodę. Zamiarem stron przy zawieraniu ugody było doprowadzenie do rozwiązania przez rozwód związku małżeńskiego stron na zasadach określonych w ugodzie i jednocześnie uregulowanie wszelkich kwestii majątkowych związanych z orzeczeniem rozwodu, ustaleniem sposobu sprawowania opieki nad małoletnimi dziećmi stron, w tym także kontaktów z powodem oraz wysokości, w jakiej powód powinien ponosić koszty utrzymania i wychowania dzieci stron. W § 4 pkt 2 ugody powód zobowiązał się, iż do dnia uprawomocnienia się orzeczenia rozwodowego stron dokona darowizny na rzecz pozwanej kwoty 500.000 zł, które wpłaci na wskazany rachunek bankowy pozwanej oraz samochodu C. (...) o nr rejestracyjnym (...). W § 7 ugody powód zobowiązał się do zwolnienia zabezpieczenia kredytu hipotecznego udzielonego przez (...) ustanowionego na nieruchomościach pozwanej.

Pismem z dnia 27.01.2011 r. powód wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 288.124,99 CHF tytułem zwrotu nakładów poczynionych z majątku odrębnego powoda na majątek odrębny pozwanej poprzez spłatę kredytu hipotecznego zaciągniętego na zakup mieszkań przy ul. (...) i przy ul. (...) w W., które stanowią majątek odrębny pozwanej.

Pismem z dnia 08.08.2011 r. powód wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 300.000 zł tytułem zwrotu środków pobranych z jego rachunku bankowego prowadzonego przez (...) Bank (...) S.A.

Zgodnie z art. 51 k.r.o., w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia przez strony umowy majątkowej, w razie umownego wyłączenia wspólności każdy z małżonków zachowuje zarówno majątek nabyty przed zawarciem umowy, jak i majątek nabyty później, a małżonkowie zarządzają i rozporządzają całym swoim majątkiem samodzielnie.

Pozwana twierdziła, iż podział ról w małżeństwie, gdzie powód dostarczał środków a pozwana wychowywała dzieci, prowadziła dom, ich finanse i inwestycje, uprawniał ją do swobodnego dysponowania środkami powoda. Uzasadnieniem zawarcia intercyzy było prowadzenie przez strony działalności gospodarczej i chęć uchronienia majątku stron w przypadku odpowiedzialności wobec potencjalnych wierzycieli. Zdaniem pozwanej zawarcie umowy małżeńskiej było czynnością pozorną. W ocenie Sądu Okręgowego wskazuje to na instrumentalne i niedopuszczalne traktowanie przepisów prawa przez pozwaną, co prowadzi do ich obejścia.

Zdaniem Sądu I instancji pełnomocnictwo udzielone pozwanej przez powoda upoważniało pozwaną do reprezentacji powoda w zarządzie jego majątkiem, do podejmowania działań w jego imieniu i na jego rzecz i to jedynie w zakresie prowadzonej przez niego działalności, jednak majątki stron nadal były odrębne i zgodnie z treścią przywołanego wyżej przepisu każdy z nich zarządzał i rozporządzał całym swoim majątkiem samodzielnie.

Odnosząc się do żądania zapłaty tytułem spłaty kredytu hipotecznego obciążającego nieruchomości stanowiące wyłączną własność pozwanej w wyniku dokonanego podziału majątku, Sąd Okręgowy wskazał, że spłata kredytu stanowiła nakład z majątku odrębnego powoda na majątek odrębny pozwanej. Za dług ten strony odpowiadały solidarnie, bowiem umowa kredytu została zawarta w czasie obowiązywania wspólności majątkowej. Pozwana nie

wykazał aby powód zwolnił ją z obowiązku świadczenia po dokonanej spłacie. Powód dokonując spłaty kredytu w całości spełnił świadczenie obciążające oboje małżonków, tym samym mógł żądać zapłaty całości spłaconego długu, bowiem obciążał on nieruchomość, której wyłącznym właścicielem jest pozwana. Tym samym żądanie zapłaty 51% wartości spłaconego długu w świetle przepisu art. 376 k.c. było w pełni uzasadnione. Zdaniem Sądu twierdzenie pozwanej, iż żądanie to jest nieuzasadnione bowiem za jej zgodą nieruchomości te zostały obciążone hipoteką, która zabezpiecza kredyt zaciągnięty tylko i wyłącznie przez powoda na zakup nieruchomości, które stanowią jego wyłączną własność z powołaniem się na przepis art. 5 k.c. jest bezpodstawne.

Odnosząc się do żądania zapłaty kwoty 300.000 zł Sąd Okręgowy ustalił, iż pozwana na podstawie pełnomocnictwa udzielonego jej przez powoda była umocowana do działania w imieniu i na rzecz powoda między innymi do zakładania lokat terminowych. W ramach tego pełnomocnictwa przelała na swój rachunek kwotę 300.000 zł i ustanowiła lokatę na 12 miesięcy. Środków tych nie zwróciła, podnosząc, iż przeznaczyła je na zaspokojenie potrzeb rodziny i zobowiązania powoda w związku z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą. Okoliczności tej jednak nie wykazała.

Z treści pełnomocnictwa wynika, iż środkami tymi mogła dysponować tylko i wyłącznie w ramach prowadzonej przez powoda działalności gospodarczej, natomiast nie była uprawniona do pobierania środków na zaspokojenie potrzeb rodziny. W ramach środków, do których miała dostęp na podstawie udzielonych jej pełnomocnictw, była jak sama twierdzi, zobowiązana do pomnażania majątku powoda, czy dokonywania zakupów w związku z remontem i wyposażaniem mieszkań stanowiących własność powoda przy ul. (...) w W.. Pozwana w ramach podziału ról w rodzinie stron miała pełny dostęp do środków przeznaczanych na potrzeby rodziny, które jak wynika z załączonych przez nią potwierdzeń transakcji były przelewane na konto pozwanej w banku (...) i winna mieć świadomość, iż pozostałymi środkami znajdującymi się na kontach pozwanego ma możliwość zarządzania tylko w granicach udzielonego jej pełnomocnictwa i z racji ustroju majątkowego nie są one jej własnością i winna się z nich rozliczyć, jeśli z takim żądaniem powód wystąpi.

Zdaniem Sądu Okręgowego podstawą udzielonego przez powoda pełnomocnictwa był stosunek zlecenia bowiem udzielając pełnomocnictwa powód zobowiązał pozwaną do dokonywania na jego rzecz czynności związanych z reprezentacją jego interesów to jest do zarządzania, reprezentowania i administrowania w najszerszym zakresie wszystkimi sprawami w ramach prowadzonej przez powoda działalności gospodarczej, jak również do zarządu nieruchomością położoną w miejscowości S.. W ramach stosunku zlecenia zgodnie z art. 740 k.c. pozwana, powinna udzielać dającemu zlecenie – powodowi, potrzebnych wiadomości o przebiegu sprawy, a najpóźniej w chwili odwołania pełnomocnictwa, była zobowiązana rozliczyć się ze wszystkiego, co uzyskała przy wykonaniu zlecenia to jest złożyć powodowi sprawozdanie. Pozwana takiego sprawozdania powodowi nie przedstawiła i nie wydała środków pieniężnych, które ulokowała na swoim rachunku bankowym. Obowiązek wydania wszystkiego, co przyjmujący zlecenie uzyskał przy wykonaniu zlecenia, spoczywa na zleceniobiorcy z mocy ustawy. Niewykonanie tego obowiązku stanowi podstawę kontraktowej odpowiedzialności odszkodowawczej (art. 471), a tym samym w ocenie Sądu uzasadnione było żądanie zapłaty kwoty 300.000 zł.

Powolywanie się pozwanej na przepis art. 5 k.c. jest w ocenie sądu I instancji nieuzasadnione. Art. 5 k.c. może być stosowany wyjątkowo tylko w takich sytuacjach, w których wykorzystywanie uprawnień wynikających z przepisów prawnych prowadziłoby do skutku nieaprobowanego w społeczeństwie ze względu na przyjętą zasadę współzycia społecznego.

Pozwana twierdziła, iż w zamian za spłatę kredytu powód uzyskał możliwość zaciągnięcia nowego kredytu i zakupu nieruchomości, które stały się jego własnością gdzie strony początkowo planowały zakup tych nieruchomości wspólnie. Zarzut ten jednak w ocenie sądu nie miał znaczenia albowiem pozwana wyraziła zgodę na obciążenie nieruchomości, które były jej własnością oraz na zakup nieruchomości jedynie przez powoda.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c.. Co do żądania zapłaty odsetek kwoty 300.000 zł przyjęto, że żądanie to jest uzasadnione od daty dokonanego przelewu środków z konta powoda na konto powódki, natomiast, co do kwoty 144.062,49 CHF od daty wezwania pozwanej do zapłaty tej kwoty.

Na postawie art. 98 k.p.c. orzeczono o kosztach procesu

Apelację od powyższego wyroku złożyła pozwana, zaskarżając go w całości oraz zarzucając:

I. nierozpoznanie istoty sprawy poprzez zaniechanie ustalenia czy uwzględnienie powództwa nie stałoby w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego;

II. naruszenie przepisów kodeksu postępowania cywilnego mających wpływ na treść rozstrzygnięcia, tj.:

1. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę zebranego materiału dowodowego, to jest uchybienie zasadom logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego i bezkrytyczne przyjęcie za uzasadnione twierdzeń powoda co do:

1) wyłączenia z zakresu całościowych rozliczeń finansowych dokonanych pomiędzy stronami przy zawieraniu umowy roszczeń powoda z tytułu spłaty kredytu zaciągniętego w Banku (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w K. oraz roszczeń z tytułu rozliczenia lokaty terminowej na kwotę 300.000,00 zł w sytuacji, gdy w ramach rozliczeń okołorozwodowych powód darował pozwanej kwotę 500.000 zł, a wcześniej darował nieruchomości położoną w S. przy ul. (...), co w sposób oczywisty świadczy o całkowitym rozliczeniu wzajemnych roszczeń stron i tym samym zwolnieniu pozwanej z długu z tytułu zwrotu nakładów z majątku osobistego powoda na majątek osobisty pozwanej, co doprowadziło do uwzględnienia powództwa w całości;

2) niezawarcia pomiędzy stronami ustnej umowy związanej ze spłatą przez Powoda kredytu zaciągniętego w (...) w sytuacji, gdy doszło do zawarcia porozumienia, na mocy którego powód dokonał całościowej spłaty zaciągniętego kredytu, uzyskując w zamian możliwość zabezpieczenia kredytu zaciągniętego w banku (...) A.A. Oddział w W. na nieruchomościach stanowiących wyłączną własność pozwanej oraz zabezpieczenia kredytu w postaci weksła własnego niezupełnego wystawionego przez pozwaną, co w sposób oczywisty świadczy o zawartej pomiędzy stronami umowie dotyczącej spłaty kredytu, co doprowadziło do uwzględnienia powództwa w części dotyczącej przedmiotowego roszczenia;

3) nieprzeznaczeniu przez pozwaną środków w wysokości 300.000 zł na zaspokajanie potrzeb rodziny oraz zobowiązania powoda związane z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą w sytuacji, gdy w toku postępowania pozwana wykazała różnymi środkami dowodowymi wydatkowanie środków z lokaty 300.000 zł na bieżące potrzeby rodziny, wydatki związane z wakacjami rodziny oraz na zobowiązania prywatne powoda, co doprowadziło do uznania zasadności roszczenia powoda w zakresie żądania zapłaty kwoty 300.000 zł;

4) niewyrażeniu zgody przez powoda na założenie przez pozwaną lokaty terminowej na kwotę 300.000 zł i przeznaczenia tych środków na bieżące potrzeby rodziny, wydatki związane z wakacjami rodziny oraz na zobowiązania prywatne powoda w sytuacji gdy w toku małżeństwa, a po ustanowieniu rozdzielności majątkowej małżeńskiej pozwana, w ramach udzielonego jej pełnomocnictwa, kilkunastokrotnie zakładała w imieniu powoda terminowe lokaty bankowe co do rozliczenia, których powód nie miał żadnych zastrzeżeń mimo braku przedłożenia przez pozwaną rozliczenia w rozumieniu art. 740 k.c., co doprowadziło do uznania zasadności roszczenia powoda w zakresie lokaty terminowej na kwotę 300.000 zł;

2. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę zebranego materiału dowodowego, to jest uchybienie zasadom logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego i ustalenie, że powód nie uzyskał od pozwanej co najmniej ekwiwalentu za dokonaną spłatę kredytu zaciągniętego w (...) w sytuacji gdy zasady doświadczenia życiowego w sposób oczywisty prowadzą do wniosku, iż bez uzyskania zabezpieczenia na pierwszym miejscu hipotecznym na nieruchomościach

stanowiących własność pozwanej, powód nie uzyskałby kredytu w (...), a więc tym samym za spłatę kredytu zaciągniętego w (...) powód uzyskał co najmniej ekwiwalent co przesądza o bezzasadności roszczenia powoda;

3. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, to jest uchybienie zasadom logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego i błędne ustalenie przez Sąd, że „po ustanowieniu rozdzielnosci majątkowej małżeńskiej powód nadal pracował zawodowo, a pozwana nie pracowała zajmując się dziećmi i domem” w sytuacji, gdy sam powód przyznał w toku postępowania, iż pozwana pracowała zarobkowo w toku małżeństwa po ustanowieniu rozdzielnosci majątkowej małżeńskiej, co doprowadziło do błędnego przyjęcia, że pozwana nie ponosiła na rzecz majątku osobistego powoda żadnych nakładów i tym samym uznanie, że powództwo w niniejszej sprawie nie stoi w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego;

4. art. 217 § 2 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie wniosków dowodowych pozwanej o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków A. K. (2) oraz M. W. oraz o wezwanie (...) do ujawnienia dokumentów potwierdzających podstawę dokonania dyspozycji będącej podstawą rozszerzonego żądania powództwa w sytuacji gdy zgłoszone przez pozwaną wnioski dowodowe dotyczyły okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, a mianowicie wyrażenia przez powoda zgody na dyspozycję przelewu, co doprowadziło do uwzględnienia powództwa;

5. art. 217 § 2 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie wniosku dowodowego pozwanej o dopuszczenie dowodu z protokołu przesłuchania świadka W. K. (1) z dnia 24.01.2013 r. przeprowadzonego w postępowaniu karnym prowadzonym przez Prokuraturę Rejonową w Pruszkowie pod sygnaturą akt 3 Ds. 90/12 oraz wniosku o zwrócenie się przez Sąd do Prokuratury Rejonowej w Pruszkowie o przesłanie akt postępowania przygotowawczego 3 Ds. 90/12 w sytuacji, gdy wnioski dowodowe dotyczyły okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, a ich pominięcie doprowadziło Sąd do błędnego ustalenia, iż pozwana nie prowadziła działalności zarobkowej w trakcie małżeństwa, po ustanowieniu ustroju rozdzielnosci majątkowej małżeńskiej;

III. naruszenie art. 5 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że zarzut sprzeczności z zasadami współżycia społecznego nie może być podnoszony w sytuacji gdy dopuszczalne jest wystąpienie z roszczeniem o zapłatę bądź sformułowanie zarzutu potrącenia, oraz przyjęcie, że dla skutecznego podniesienia zarzutu sprzeczności z zasadami współżycia społecznego konieczne jest wskazanie konkretnej, przyjętej w społeczeństwie zasady współżycia społecznego, która zdaniem strony została naruszona, a także poprzez nieuzasadnione niezastosowanie art. 5 k.c.;

IV. naruszenie art. 45 § 1 k.r.o. poprzez jego zastosowanie w niniejszej sprawie i przyjęcie, że powód władny był do żądania zwrotu kwoty spłaconego kredytu zaciągniętego w (...) w sytuacji, gdy spłata kredytu zaciągniętego przez powoda została dokonana w realizacji jego interesu majątkowego i tym samym nie mogła stanowić nakładu na majątek osobisty pozwanej w rozumieniu art. 45 § 1 k.r.o.

Wskazując na powyższe skarżąca wniosła o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, przy uwzględnieniu kosztów postępowania apelacyjnego ewentualnie o zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu według norm przewidzianych.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

apelacja jest uzasadniona i prowadzi do zmiany zaskarżonego wyroku w oparciu o art. 386 par. 1 k.p.c.

Trafny jest zarzut apelacji, iż sąd I instancji wadliwie ocenił zgromadzony materiał dowodowy i wyciągnął z niego błędne wnioski.

Przede wszystkim Sąd Okręgowy pominął treść ugody zawartej przez strony 2 grudnia 2009 r. (k.155-160). Zgodnie z preambułą tej ugody, zamiarem stron było „doprowadzenie do rozwiązania przez rozwód ich związku małżeńskiego na zasadach określonych w ugodzie i **jednoczesne uregulowanie wszelkich kwestii majątkowych** związanych

z orzeczeniem rozwodu” a więc także rozliczenie wszelkich wzajemnych roszczeń finansowych stron z okresu funkcjonowania małżeństwa.

Powód dokonał spłaty kredytu zaciągniętego przez małżonków w Banku (...) S.A. w dniu 13.06.2007r. przelewając kwotę 288.124,99 CHF na rachunek tego banku (k.42), jednak w chwili zawierania umowy z 2.12.2009r. nie rościł z tego tytułu do pozwanej żadnych pretensji finansowych a ponadto zobowiązał się doprowadzić do zwolnienia zabezpieczeń hipotecznych kredytu zaciągniętego przez niego w (...) Bank (...) S.A. na nieruchomościach stanowiących własność pozwanej położonych w W. przy ul. (...) 1 i 2, oraz w S. przy ul. (...) (par. 7 umowy k.159). Powyższe oznacza, iż zgodnym zamiarem i wolą stron w ugodzie było zwolnienie pozwanej z obowiązku zwrotu powodowi przypadającej na nią części spłaconego przez niego kredytu. Wniosek taki potwierdza fakt, iż powód w w/w ugodzie zobowiązał się dokonać na rzecz pozwanej darowizny kwoty 500.000 zł. oraz samochodu C. (...) (par. 4 umowy k.156). Z obowiązku darowizny powód wywiązał się. Oczywistym jest, że gdyby zamiarem powoda było dochodzenie od pozwanej zwrotu części kredytu, który obciążał oboje małżonków i który został spłacony tylko przez powoda, nie czyniłby na rzecz pozwanej darowizny, bądź dokonałby potrącenia wzajemnych należności. Takie ustalenie przemawia za zmianą zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa o zasądzenie kwoty 146.943 CHF (franków szwajcarskich) wraz z ustawowymi odsetkami od tej kwoty. W świetle treści umowy wiarygodne są twierdzenia pozwanej, iż kiedy powód spłacał kredyt to uzgodnili, że nie będzie żądał od niej zwrotu bo zgodziła się na obciążenie nieruchomości stanowiących jej własność hipoteką zabezpieczającą spłatę kredytu zaciągniętego wyłącznie przez powoda na nabycie składników, które weszły do jego majątku.

Niezależnie od powyższego podnieść należy, że kredyt zaciągnięty przez małżonków w trakcie małżeństwa obciążał ich oboje, a dokonanie podziału majątku wspólnego nie wpłynęło na zakres obciążenia każdego z nich względem banku kredytującego.

Powód spłacił kredyt, który w chwili spłaty nie był wymagalny albowiem spłata została w umowie kredytowej rozłożona na wiele lat (do 2027r.). Fakt, że powód spłacił kredyt przed terminem nie daje mu podstaw do żądania zwrotu od pozwanej przypadającej na nią części kredytu spłaconego przed terminem, w którym wymagalna była spłata na rzecz banku, bowiem nie wykazał, że stosunek prawny istniejący między nim a pozwaną uzasadnia żądanie zwrotu tej części długu, którą spłacił pomimo, że nie była wymagalna. W judykaturze przyjmuje się, że czyni lub zaniechania dłużnika solidarnego, który zaspokaja dług nieistniejący lub istniejący w niższej wysokości, nie mogą pogorszyć położenia prawnego współdłużników solidarnych w stosunkach między dłużnikami i nie uprawniają do żądania od nich zwrotu nienależnej zapłaty (wyrok SN z 3.03.1958r. I Co 1/58, OSNCK 1959, nr 4, poz. 105). Roszczenie regresowe powoda byłoby zatem przedwczesne. W sprawie niniejszej wiążący dłużników solidarnych stosunek wewnętrzny ukształtowany mocą umowy z 2.12.2009 sprawia, że powód nie może w ogóle żądać od pozwanej części świadczenia, która na nią przypadła.

Należy także dodać, że sąd I instancji błędnie przyjął, iż powód może żądać zwrotu spełnionego świadczenia w 51%. Stanowisko takie nie znajduje podstawy prawnej. Co do zasady, każdy z dłużników solidarnych odpowiada za przypadającą na niego część długu. Wysokość roszczeń regresowych przysługujących regresantowi wynika z art. 376 par. 1 k.c. Jeżeli z treści stosunku prawnego istniejącego między współdłużnikami solidarnymi nie wynika nic innego, dłużnik który spełnił świadczenie może żądać zwrotu w częściach równych. Bez znaczenia jest w tej sprawie okoliczność, że dług został zaciągnięty na nabycie nieruchomości, które w wyniku podziału majątku wspólnego małżonków przypadły pozwanej albowiem dokonując podziału majątku wspólnego strony nie umówiły się, że do spłaty długu zobowiązana będzie wyłącznie pozwana.

Jeśli idzie o żądanie zapłaty kwoty 300.000 zł., którą według twierdzeń powoda pozwana dysponując pełnomocnictwem przelała z rachunku bankowego powoda na lokatę terminową założoną na własne nazwisko 10.04.2008r., to w ocenie Sądu Apelacyjnego, powód nie udowodnił, że ów przelew dokonany został na zlecenie pozwanej.

Powód złożył potwierdzenie realizacji przelewu (k.119), jednak w dokumencie tym nie wskazano danych zlecającego. Pozwana twierdziła, że pełnomocnictwo zostało jej udzielone 5.09.2008r., zatem nie mogło stanowić podstawy do złożenia dyspozycji przelewu z 10.04.2008r. i wносиła o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków pracowników (...) Bank (...) S.A. A. K. (2) i M. W. oraz z dokumentów potwierdzających podstawę dokonania dyspozycji będącej przedmiotem powództwa (k79-81) na okoliczność jaka była podstawa przelewu, jednak powód wniósł o oddalenie tego wniosku dowodowego (k.82 i Sąd Okręgowy wnioski ten oddalił (k.102). Sąd Apelacyjny wobec takiego stanowiska powoda nie widzi podstaw do dopuszczenia w/w dowodów w postępowaniu apelacyjnym z urzędu. W związku z powyższym należy przyjąć, że powód wykazał, iż środki w wysokości 300.000 zł. przebrane zostały na rachunek pozwanej ale nie udowodnił, że przelewu tego dokonano na zlecenie pozwanej, a tym samym nie udowodnił zasadności powództwa. Powyższa okoliczność wystarcza do zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia powództwa o zasądzenie kwoty 300.000 zł.

Dodatkowo w ocenie Sądu Apelacyjnego niewiarygodne są twierdzenia powoda, że o dokonaniu przelewu 300.000 zł. dowiedział się po zawarciu ugody z 2.12.2009r. Przelew miał miejsce 10.04.2008r. i dotyczył znacznej kwoty, nie sposób zatem przyjąć, że powód przez półtora roku nie zorientował się, że z jego rachunku ubyla taka suma pieniędzy. Powód nie złożył wyciągów ze swojego rachunku bankowego obrazującego operacje dokonywane na tym rachunku w 2008r. i 2009r., zatem nie wiadomo, jakie było saldo tego rachunku i jakich dyspozycji dokonywano, oraz kto dokonywał tych dyspozycji (powód czy pozwana). Brak jest zatem podstaw do przyjęcia, że dyspozycja przelewu 300.000 zł. mogła zostać przez powoda nie zauważona.

Zawierając ugodę 2.12.2009r. powód nie rościł w stosunku do pozwanej pretensji z tytułu przelewu kwoty 300.000 na jej rachunek w dniu 10.04.2008r. Nie tylko nie domagał się zwrotu w/w kwoty ale zobowiązał się dokonać na rzecz pozwanej darowizny kwoty 500.000 zł. i dokonał tej darowizny 30.12.2009r. a ponadto kupił dla pozwanej dom w S.. Nie jest racjonalne przyjęcie, że czynił na jej rzecz takie darowizny chociaż była jego dłużnikiem i nie rozliczyła się z nim z przelewu z jego rachunku 300.000 zł na lokatę terminową. W ocenie Sądu Apelacyjnego zawierając ugodę strony choć nie wyraziły tego wprost, to jednak zniosły wzajemne roszczenia związane z dysponowaniem przez pozwaną środkami na rachunku bankowym powoda w oparciu o udzielone jej pełnomocnictwa. Gdyby w chwili zawierania ugody, w ocenie powoda, pozwana była jego dłużniczką, to nie czułby się zobowiązany do czynienia na jej rzecz znacznych darowizn, które de facto rozliczały okres trwania małżeństwa i stanowiły gratyfikację dla pozwanej za jej wkład w funkcjonowanie rodziny i pomnażanie majątku powoda.

Powód w dniu 5.01.2004r. udzielił pozwanej bardzo szerokiego pełnomocnictwa do „zarządzania, reprezentowania i administrowania w najszerszym zakresie wszystkimi sprawami w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej”, oraz do zarządu i administrowania nieruchomością gruntową w miejscowości S. zabudowaną budynkiem mieszkalnym (k.89-90). Pełnomocnictwo to odwołał 2.09.2009r. Ponadto 28.05.2007r. udzielił pozwanej pełnomocnictwa do rachunku bankowego oszczędnościowego dla osób fizycznych w (...) Bank (...) S.A. nr (...) (k.62), które odwołał 12.06.2009 (k.65). To z tego rachunku dokonany został przelew spornych 300.000 zł. Ugoda z 2.12.2009r. miała miejsce niemal pół roku po odwołaniu pełnomocnictwa pozwanej do w/w rachunku, zatem nie sposób przyjąć, że zawierając ugodę, której celem było uregulowanie wszelkich kwestii majątkowych związanych z rozwodem, strony nie objęły jej treścią kwestii związanych z rozliczeniem w/w pełnomocnictwa.

Bezsporne jest, że po zniesieniu wspólności majątkowej małżeńskiej strony tworzyły zgodną rodzinę, wspólnie zamieszkiwały i wspólnie ponosiły koszty funkcjonowania rodziny. Z historii rachunku na k. 326 -330 wynika, że lokata terminowa w kwocie 300.000 zł. założona 10.04.2008r. na 12 miesięcy została zerwana już 13.05.2008r. Ze zgromadzonych na lokacie środków dokonywano sukcesywnie wypłat, zakładając kolejne lokaty na mniejsze kwoty. Ostatnia lokata dotyczyła kwoty 191.000 zł. i zlikwidowana została 11.06.2008r. (k.332) a więc na długo przed zawarciem przez strony ugody związanej z rozwodem.

W ocenie Sądu Apelacyjnego wiarygodne są twierdzenia pozwanej, że środki z lokaty przeznaczała na zapłatę zobowiązań związanych z funkcjonowaniem rodziny oraz z inwestycjami dotyczącymi majątku powoda. Nie jest przy tym tak, jak ustalił sąd I instancji, że pozwana nie była uprawniona do dysponowania środkami z lokaty na

pokrycie potrzeb rodziny. Pieniądze na lokacie pochodziły bowiem z rachunku oszczędnościowego powoda jako osoby fizycznej i brak jest podstaw do przyjęcia, że w/w rachunek został otwarty dla przechowywania środków pochodzących z działalności gospodarczej powoda a poza tym, wbrew ustaleniom sądu I instancji pozwana była umocowana także do zarządu i administrowania nieruchomością gruntową powoda w miejscowości S. zabudowaną budynkiem mieszkalnym, w którym strony zamieszkiwały i mogła pieniądze z w/w lokaty wydatkować na koszty utrzymania tej nieruchomości.

Skoro w związku z rozwodem strony ugodowo rozliczyły okres funkcjonowania małżeństwa pod względem wzajemnych roszczeń finansowych, to w chwili obecnej powód nie jest uprawniony do żądania od pozwanej zwrotu kwoty 300.000 zł., zwłaszcza iż nie udowodnił, że w/w kwota nie została objęta ugodą, dlatego Sąd Apelacyjny uwzględnił apelację w całości i zmienił zaskarżony wyrok oddalając powództwo w oparciu o art. 386 par. 1 k.p.c.

O kosztach procesu za I i II instancję Sąd Apelacyjny orzekł w oparciu o art. 98 par. 1 i 3 k.p.c. zgodnie z wynikiem sporu.

Wnioski dowodowe zgłoszone przez obie strony w postępowaniu apelacyjnym uległy oddaleniu jako nie mające znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Ustalenia faktyczne poczynione przez sąd I instancji, które nie pozostają w sprzeczności z ustaleniami poczynionymi wyżej, Sąd Apelacyjny podzielił i przyjął za własne.

MS/C W..4 Wyrok Sądu odwoławczego